

Architektura je živý organismus

Architecture as a life organism

Tomáš Klanc má pověst architekta s nekonvenčním pohledem na bydlení. Domy svým klientům navrhuje na míru, ale současně jim také pomůže stavbu realizovat a vybavit interiérem.

Klientům nabízíte spolupráci od návrhu až po kolaudaci stavby. Je to běžné?

To je u nás v ateliéru taková přidaná hodnota. Vše, co vymyslíme, a navrháme, se také snažíme s lidmi postavit, pomoci jim s výběrem dodavatelů, realizovat interiéry, zahrady. V pomyslném fotbalovém utkání, kde na jedné straně je dobrá architektura a na druhé straně spousta problémů, které je nutné vyřešit, je pro mě vítězný gól až ten postavený dům. (smích)

To děláte proto, abyste si víc vydělal, nebo prostě musíte mít všechno pod kontrolou?

Architekturu miluju. Už od první třídy jsem chtěl být architektem. Dům je pro mě něco jako dítě, které si chci nejenom zplodit, ale i dobře vychovat.

Stavěl jste někdy vlastníma rukama?

Samozřejmě, a nejen pro sebe byt a ateliér. Měl jsem ze začátku kariéru štěstí na několik zajímavých a odvážných klientů, kteří se nebáli mi svěřit realizaci celého domu. Naučil jsem se při tom moc věcí, z nichž těžím dodnes. Zjistil jsem, že jediné, co na stavbě funguje, je mít v jedné ruce projekt a v druhé peníze. To jsou jediné komunikační nástroje, kterým všichni rozumějí. (smích)

Co když si chce někdo postavit dům svépomocí?

Svépomocná výstavba je dnes opomíjený způsob, jak postavit rodinný dům. Osobně s ním mám velké zkušenosti, sám bych si svůj dům nestavěl jinak. Není to ale rozhodně pro každého, člověk se přece jen u práce na stavbě trochu umaže a také to zabere dost času. Přesto mám vyzkoušené, že svépomocnou výstavbou si informovaný a organizačně zdatný stavebník postaví o asi 20–30 % větší a lépe vybavený dům, než mu nabídla v rozpočtu stavební firma jako generální dodavatel.

O čem hovoříte s klienty na první schůzce?

Nejdřív je dlouho poslouchám. Každý má nějakou profesi a své představy determinované zkušenostmi – kde byl na dovolené, co má postavené soused atd. Požádám je, ať mi sepišou, co všechno v domě chtějí mít, a ať mi třeba z nějakého časopisu nebo knížky okopírují, co se jim líbilo, abych se dokázal vcítit do jejich estetického vnímání. Mnoho klientů si myslí, že práce architekta je na čtverečkovém papíře vymyslet dispozici domu. Dispoziční řešení ale není ani desetina práce, která se musí pro dobrou architekturu udělat. Správně provozně a dispozičně vy-

řešit dům je pro mne rutina, něco jako pro chirurga zašít ránu, jenže já jsem tady pro to, abych domy dostal dál, do sjednocené zhruba pěti faktorů, které dům musí splňovat.

Dispozice je první faktor. Jaké jsou ty další?

Je to vnější vzhled domu a jeho forma. Musí být vyvážený proporčně, velikostně a typově i odpovídat tomu, pro jakého klienta se staví. Třetím faktorem je konstrukční řešení domu. Architektonicky hodnotné domy jsou řešeny tak, že jejich konstrukce je čitelná, často i vizuálně přiznaná. To znamená, že když je něco z betonu, tak to pak neomítnu, ale udělám beton pohledový, když je krov střechy z dřevěných trámů, tak je přece nezabalím do sádkartonu. Čtvrtým faktorem je interiéry, což pro mne neznamená jít do obchodu a tam to nakoupit. Když se dělá interiéry s architektem, tak se na něj myslí už od začátku. Když někde chci mít knihovnu, tak vestavěnou do niky – a tu niku tam musím udělat už v průběhu stavby. Stejně je to s kuchyní. Chci mít za pracovní deskou okno, abych viděl na zahradu, tak na ně musím myslet už při navrhování. A konečně pátý faktor: Dům by měl tím, jak vypadá, zapadnout do okolního prostředí. Jedině tak vznikne skutečná nemovitost, která má ambici přežít své stavebníky.

▼ *Novostavba RD s bazénem Dolní Břežany*
xxx

► *Novostavba RD u Potoka, Karlík*
xxx

▲ *Rekonstrukce funkcí vily Ke Klimentce, Praha 5*
xxx

► *Novostavba RD s bazénem Dolní Břežany*
xxx

Bez takového přístupu je dům v podstatě jen drahá hromada na sebe nalepených věcí, které tím ztrácejí svou hodnotu.

Jedete se hned po první schůzce podívat na pozemek?

Určitě. Důležité jsou světové strany a výhled. Je to radost, když se můžu podívat z okna a vidím třeba pěkný strom. Zrovna teď stavím několik domů na atypických parcelách, například v kopci, odkud je krásný rozhled, nebo třeba na úzké trojúhelníkové parcele s omezeným přístupem.

Lidé často nejdou k architektovi, protože se bojí, že to bude drahé, a raději si koupí typový dům.

Na typových domech není nic špatného, stavěly se za Rakouska-Uherska i za první republiky. Ale typové domy v Čechách po roce 1989 jsou fenomén, který nemá obdobu. Způsobilo to přetržení řemeslné tradice a ztráta citu pro architekturu a krajinu, která vedla k pocitu, že všechno je možné. Tak vznikly obludnosti, které naprosto zničily českou krajinu. Naštěstí je architektura živý organismus, a jak jsme se mohli v historii už mnohokrát přesvědčit, své stavitele přežije jen skutečná hodnota. V poslední době se situace na trhu s typovými domy výrazně zlepšila, dokonce se na ně pořádají soutěže. Bohužel v katalogích stále naj-

dete spoustu těch nevkusných. Rodinný dům jako nemovitost by měl mít v každém okamžiku své životnosti alespoň takovou hodnotu, za jakou se postavil, plus cena pozemku. To se o typových domech vždy říct nedá, často mají pouze cenu pozemku.

Jaký byste si vy postavil dům?

Takový jakoby živelný s přiznanými nosnými konstrukcemi, různými materiály a mnoha prosklenými plochami. Líbí se mi otevřený variabilní prostor, propojení interiéru se zahradou. Rád experimentuji a kombinuji různé přístupy k interiéru, mám rád exotiku, ale vše musí být účelné, uměřené a na promyšleném místě.

Trpíte profesionální deformaci? Díváte se při dovolené, jak jsou kde domy postavené?

Skoro nemůžu řídit, protože se místo řízení koukám po baráčích. Stačí mi jen letmý pohled a hned vím, jak je dům postavený, kde má koupelnu a kudy do něj třeba teče, kde jsou tepelné mosty... Na dovolené se samozřejmě chodím na pěkné domy dívat, historickým turistickým centrům se spíš vyhýbám. Předem si vždy nastuduju danou lokalitu a najdu si domy ze současnosti nebo z nedávné minulosti, a ty si jedu prohlédnout. Jezdíme se ženou hodně na kole a často narazíme na pěkný dům i neplánovaně. S kamarády ze školy se pak jednou začas sejdeme a místo koukání na fotbal si použijeme fotky baráků třeba z Indie, Izraele nebo Indonésie...

Ve všech oborech se dnes sklouňují slovo krize. Dotkla se i vašeho ateliéru?

Segmentu atypické výstavby pro soukromého klienta, který požaduje mírný nadstandard, se dotkla relativně nejméně. Krizi nevnímám jako něco špatného, ale jako očistný mechanismus. Zhruba do roku 2008 se ve stavebnictví děly nepředstavitelné věci. „Realitáci“ nadhodnocovali neprodejné stavby o stovky procent. Bohužel lidi na to stáli fronty. Spekulantů si mysleli, že když koupí barabiznu a zrekonstruují ji, tak ji s obrovským ziskem prodají jen proto, že je v Praze. Jak už jsem říkal, architektura je naštěstí živý organismus, takže přežijí jen hodnotné věci jako secesní nebo funkcionalistické vily.

Kterého českého architekta si vážíte?

Znám mnoho dobrých architektů, ale když mám někoho jmenovat, uvedu profesora Jana Bočana, u něhož jsem studoval. Byl to dobrý architekt ze staré školy, který mě hodně ovlivnil nejen po profesní stránce, ale i svým lidským empatickým přístupem.

LS

Tomáš Klanc has the reputation of an architect with unconventional views on housing. He designs houses for his clients according to their requirements and also helps them to realise construction and to equip and furnish the interior.

You provide your clients with co-operation from the design all the way to final building approval. Is that common practice?
It is a sort of added value within our studio. We try to build with clients everything that we come up with and design and also try to help them with a choice of contractors, realisation of the interior and also gardens. In a hypothetical football match where good architecture is, on the one side, up against a number of problems that need to be dealt with on the other side, the winning goal is, for me, in the constructed finished building (*laughter*).

Are you doing that to just earn more from it or do you need to have everything under your control?

I love architecture. I wanted to be an architect from my first class at primary school. A house is something like a baby for me. A baby that I want to give birth to as well as to bring it up properly.

Have you ever done any building with your own hands?

Certainly. A flat and studio and not just for myself. I was lucky at the beginning of my career to have some interesting and brave clients who weren't afraid to entrust me with the realisation of the whole house. Thereby I learnt a lot of things that I have drawn on up to this day. I found out that the only thing that works on a building site is to have a project in one hand and money in the other. Those are the only communication tools that everyone understands. (*laughter*)

What if somebody wants to build a house himself?

Self-build is nowadays a neglected way to build a family house. Myself, I have a lot of experience in this and wouldn't build my own house any other way. However, this is not the way for everybody. After all one gets a little dirty on a building site and it also takes quite some time. Still in my experience I firmly believe that an informed and organisationally capable builder can build a circa 20-30 times bigger and better equipped house if self-built than he would be offered within the budget by a building company as a general contractor.

What do you discuss with your clients at the first meeting?

Firstly I listen to them for a considerable amount of time. They all are involved in some profession and their ideas are determined by their experiences – where they were on holiday, what his/her neighbour has built etc. I ask them to write down what they want to have in the house and to, for instance, copy what they like from a magazine or book...so that I could identify with their aesthetic perception. Many clients think that an architect's job is to come up with a layout of the house on squared paper. The layout is not even a tenth of the work that must be done for good architecture though. To design a house correctly from an operational and layout point of view is routine for me, something to be likened to a surgeon sowing up a wound. But I am here to get the houses further to the unification of five factors that a house must meet.

Layout is the first factor. What are the others?

It is the appearance of the house and its form. It must be balanced from proposition, size and type points of view as well as with regard to the fact as for which client it is being built. The third factor is the structural design of the house. Architecturally valuable houses are designed in such a way that their structure is legible and often even visually admitted. That means that if something is made from concrete, I won't plaster over it but will create polished concrete. When roof trusses are from timber beams, I won't cover them with plasterboard. The fourth factor is the interior, which doesn't mean going to a shop and buying it. Not for me. When the interior is done together with an architect, this must be taken into consideration at the very beginning. If I want to have a library somewhere, then it must be built-in within a niche – and it must be built there during construction. The same applies to the kitchen. I want to have a window behind the work top in order to see out into the garden, so I have to think about this whilst designing it. And finally the fifth factor: The house should fit within the surrounding environment with its shape and appearance. That is the only way for the creating of a real property with an ambition to outlive its builders. Without such an approach, the house is only an expansive pile of things stuck on top of one another, which therefore will lose value.

Do you go to view the building plot right after your first meeting?

I certainly do just that. What are important are the cardinal points and the view. It is a joy when I can look out from a window and see a pleasant looking tree for instance. Now we are building several houses on atypical plots, for instance on a hill from where there is a beautiful view and on a narrow triangular plot with restricted access.

▲ *Novostavba RD na konci cesty, Vrátkov*

xxx

▼ *Rekonstrukce RD s obytnou terasou, Slapy*

xxx

▼ *Půdní vestavba, Praha 6-Bubeneč*

xxx

► *Rekonstrukce funkcionalistické vily Ke Kliementce, Praha 5*

xxx

▲ *Novostavba RD ve svahu, Záhořany*

xxx

People don't often go to an architect as they are scared that it will be expensive and they would rather buy a standard house project.

There is nothing wrong with standard house projects. They were built in the times of the Austrian-Hungarian Empire as well as during the First Republic. But standard houses built in Czech after 1989 are a phenomenon that has no parallel. This was caused by a severed crafting tradition and a loss of sense for architecture and the countryside, which made one believe that everything is possible. This allowed the origin of monstrosities that have entirely destroyed the Czech countryside. Fortunately, architecture is a live organism and as we have already been convinced many times in history, only real value outlives its builders. The situation regarding standard house-type projects in the market has got considerably better, there are even tenders organised for them. Unfortunately, you will still find a great deal of those tasteless images in catalogues. A family house should, as a property, have in each moment of its lifespan such value for which it had been built plus the price of the land. This cannot be said about standard house-type projects that are often representing only the land's value.

What house would you build?

A sort of unrestrained one with visible load-bearing structures, different materials and many glazed areas. I like an open and variable space, connecting the interior with a garden. I like experimenting and combining various approaches to the interior. I like exoticism but everything must be purposeful, moderate and thought out on the spot.

Do you suffer from job deformation? Do you look at how houses are built when on holiday for instance?

ING. ARCH. TOMÁŠ KLANC (1975)

2001 – diplomová práce na Fakultě architektury ČVUT u prof. Jana Bočana
Od 2003 – samostatná činnost – atelier KLANC, který poskytuje kompletní servis služeb pro klienty ve stavebnictví www.kalnc.cz

2001 – Diploma work at the Faculty of Architecture at the Czech Technical University under professor Jan Bočan since 2003 – Individual activities – studio KLANC, který poskytuje kompletní servis služeb pro klienty ve stavebnictví, www.kalnc.cz

I can hardly drive because I look at houses instead of driving. One glance and I know how the house is built, where the bathroom is and where it may be leaking, where there are thermal bridges... When on holiday, I go to look at nice houses and rather avoid historical tourist centres. I always read up on the particular area in advance and find houses from the present day and from the recent past and I go and view them. My wife and I cycle a lot and often come across a nice house unexpectedly. Once in a while we meet with friends from school and instead of watching football, we view photos of houses, for instance from India, Israel or Indonesia...

All segments nowadays mention the word crises. Did it also affect your studio?

Regarding the segment of atypical development for a private client who requires a slightly higher standard, the crises had relatively the least effect. I don't see the crises as something wrong but as a cleansing mechanism. Unbelievable things have been happening in the building industry since the year 2008. Real estate agents overvalued unsellable buildings by one hundred percent. People, unfortunately, were queuing for it. Speculators thought that if they had bought a hovel and reconstructed it, they would sell it with a huge profit just for it being located in Prague. As I have already said, architecture is, fortunately, a live organism, which means that only valuable objects such as villas in Art Nouveau and functionalistic styles will outlive it.

Which Czech architect do you respect most?

I know a lot of good architects but if I am to specify a name I would state professor Jan Bočan, whom I studied under. He was a fine architect from the old school, who had a lot of influence on me from a professional point of view as well as for his human emphatic approach. LS

